

از تورم و رکود تا مشکلات زیرساختی و ارتباطات بین‌المللی

روز صنعت و معدن، فرصتی است تا به تأمل و بررسی وضعیت یکی از مهم‌ترین ارکان اقتصادی کشور بپردازیم. این روز، بهانه‌ای است برای قدرانی از تلاش‌های بی‌وقفه فعالان این حوزه و همچنین شناخت چالش‌ها و مشکلاتی که صنعت و معدن با آن‌ها مواجه است. علی‌رغم اهمیت بالای این بخش در توسعه اقتصادی و ایجاد اشتغال، صنایع و معادن ایران با مجموعه‌ای از مشکلات پیچیده دست‌وپنجه نرم می‌کنند که برخی از آن‌ها به شدت تحت تأثیر شرایط داخلی و خارجی قرار دارند.

به گزارش روابط عمومی اتاق بازرگانی تبریز، از جمله چالش‌های اساسی می‌توان به تورم و رکود اقتصادی اشاره کرد که به طور مستقیم بر فعالیت‌های صنعتی و معدنی تأثیر می‌گذارد. عدم ارتباط و تعامل سازنده با جهان و مشکلات زیرساختی نیز مانع از رشد و توسعه این بخش شده‌اند. ناترازی انرژی، یکی دیگر از مشکلات جدی است که به خصوص در فصول اوج مصرف، تولید صنایع را مختل می‌کند.

مسائل مربوط به پیمان سپاری ارزی و عدم ارتباط با بانک‌های جهانی نیز از دیگر مشکلاتی هستند که صنعتگران و معدنکاران با آن‌ها مواجه‌اند. همچنین مشکلات انتقال پول، کاهش توان رقابتی تولیدکنندگان داخلی در بازارهای جهانی را به دنبال دارند. این چالش‌ها نشان می‌دهند که برای پیشرفت و توسعه پایدار صنعت و معدن در کشور، نیاز به اصلاحات ساختاری و ایجاد تعاملات بین‌المللی سازنده داریم.

فرارسیدن روز صنعت و معدن بهانه‌ای است تا پای صحبت‌های اعضای هیئت نمایندگان اتاق بازرگانی تبریز، به عنوان نمایندگان بخش خصوصی بنشینیم.

نقش پررنگ بخش خصوصی در عبور از تحریم‌ها و بهبود شرایط اقتصادی

یونس ژاله، رئیس اتاق بازرگانی تبریز، با اشاره به تحریم‌های شدید اقتصادی چند دهه اخیر معتقد است: چه بخش خصوصی، چه بخش دولتی و چه مردم با سختی‌های متعددی مواجه هستند. در این شرایط دشوار اقتصادی، نقش بخش خصوصی بیش از پیش پررنگ‌تر می‌شود. ما فعالان اقتصادی می‌توانیم به عنوان بازوی اجرایی دولت، با ایجاد اشتغال از یکسو امید را به جامعه تزریق کنیم و از سوی دیگر با تمرکز بیشتر بر امر صادرات و واردات، نه تنها در تأمین مواد اولیه برای واحدهای تولیدی و محصولات ضروری برای معاش مردم کمک می‌کنیم، بلکه با ارزآوری به کشور، مانع از بروز چالش در این حوزه می‌شویم.

ژاله تأکید می‌کند: راهکار واقعی و مؤثر بهبود شرایط اقتصادی کشور، یکسان‌سازی و واقعی‌سازی نرخ ارز برای صادرات است و این خواسته مشترک و مهم فعالان اقتصادی است.

وی همچنین به وضعیت نابسامان لجستیک کشور در تمامی حوزه‌های دریایی، زمینی، هوایی و راه آهن اشاره کرده و می‌افزاید: با وضعیت حمل‌ونقل فرسوده و به روز نشده، ما نمی‌توانیم به بازارهای جهانی ورود کنیم. نبود شرکت‌های بزرگ و فعال در حوزه حمل‌ونقل، مشکلی جدی برای حوزه صادرات است و مانع از این شده تا بتوانیم قراردادی با فروشگاه‌های زنجیره‌ای بزرگ داشته باشیم.

دولت به نقش خود در تأمین زیرساخت‌ها عمل کند

صمد حسن زاده، رئیس اتاق بازرگانی ایران بر این باور است که دولت باید به نقش خود در تأمین زیرساخت‌ها مانند آب، برق و گاز و تولید کالاهای عمومی مانند امنیت و امور قضائی عمل کند و تأمین کالاها و محصولات مورد نیاز را به بخش خصوصی و تعاونی واگذار کند.

وی می‌گوید: بدون پذیرش سازوکار قیمت‌ها، نه رفاه اقتصادی حاصل خواهد شد و نه بخش خصوصی رشد خواهد کرد. نتیجه مداخله دولت‌ها در بازار کالاهای خصوصی و سرکوب قیمتی را هم در ایران و در کشورهای مختلف دیده ایم و مستند شده است.

حسن زاده به اهمیت هماهنگی سیاست‌های اقتصادی و ایجاد ثبات در تصمیم‌های مهم اقتصادی نیز اشاره کرده و می‌افزاید: هماهنگی و اعلام به موقع سیاست‌های پولی، مالی، ارزی و تجاری برای ایجاد ثبات اقتصادی و برنامه‌ریزی تولید و تجارت و حتی مصرف، برای همه فعالان اقتصادی و مردم دارای اهمیت است. متأسفانه در کشور ما به دلیل پراکندگی مسئولیت‌ها و اختیارات درباره این موضوعات در دستگاه‌های مختلف، شاهد ناهماهنگی‌های زیادی هستیم.

اقتصاد دستوری ریشه اصلی مشکلات تولید، تجارت و صادرات

مسعود بنابیان، نایب رئیس اتاق بازرگانی تبریز، به بررسی مشکلات اقتصادی کشور پرداخته و تأکید می‌کند: فصل مشترک تمامی مشکلات موجود در زمینه تولید، تجارت و صادرات، ریشه در «اقتصاد دستوری» دارد.

بنابیان همچنین به مؤثرترین مؤلفه اقتصاد دستوری کشور اشاره کرده و می‌افزاید: تثبیت دستوری نرخ ارز، نمود اصلی اقتصاد دستوری است. در حال حاضر عمده مشکلات صادرات کشور بنا به اظهار صادرکنندگان شناسنامه دار و واقعی بخش خصوصی، پیمان سپاری ارزی و رفع تعهد ارزی است.

وی تأکید می‌کند: سیاست‌های سرکوب نرخ ارز و غیرواقعی نگه داشتن آن به منظور حمایت از آحاد مردم و کنترل تورم، در عمل موفق نبوده و تنها به تورم، درآمد سرانه پایین و GDP غیرقابل قبول منجر شده است.

بحران آب و انرژی در ایران

قاسم خلیل نژاد قویدل، عضو هیئت رئیسه اتاق بازرگانی تبریز معتقد است: بحران آب و انرژی در ایران طی سال‌های گذشته وضعیت اقتصادی کشور را به شدت تحت تأثیر قرار داده است. محققان علل مختلفی را برای این بحران شناسایی کرده‌اند که از جمله مهم‌ترین آن‌ها تغییر اقلیم، کاهش بارندگی و افزایش دما است که منجر به افزایش تبخیر و تعریق شده است.

وی ادامه می‌دهد: یکی دیگر از عوامل مهم، سدسازی‌های غیراصولی است. ساخت این سدها جنبه‌های مثبت و منفی بسیاری داشته است؛ برخی از آن‌ها به کشاورزی و تأمین

آب شهری کمک کرده اند، در حالی که برخی دیگر منجر به خشک شدن دریاچه ها، تالاب ها و رودخانه ها شده اند. تبخیر آب از سدها نیز یکی از مشکلات بزرگ است. قویدل تأکید می کند: بحران آب علاوه بر تأثیر مستقیم بر زندگی مردم، به طور غیرمستقیم حوزه صنعت را نیز تحت تأثیر قرار داده است. کمبود منابع آبی و ناترازی انرژی های گاز و برق، مانع بزرگی برای توسعه کارخانجات موجود و ایجاد کارخانجات جدید محسوب می شود. این وضعیت نه تنها به توسعه فعالیت های تولیدی آسیب می رساند، بلکه می تواند بسیاری از بخش های کشاورزی و صنعت را به ورطه نابودی بکشانند، که نتیجه آن بیکاری گسترده و پیامدهای منفی اجتماعی و اقتصادی خواهد بود. وی خاطر نشان می کند: دولت باید در کنار برنامه های توسعه ای خود، نگاه ویژه ای به محیط زیست و منابع طبیعی داشته باشد تا از تبدیل شدن این چالش ها به تهدیدات بزرگتر جلوگیری کند.

تحریم های پولی، مالی و بانکی، مشکل عمده فعالان اقتصادی

رضا جعفری، عضو هیئت رئیسه اتاق بازرگانی تبریز بر این باور است که تحریم های بانکی، عدم تعامل با کشورهای دنیا و چند نرخ بودن ارز، سه مشکل عمده ای هستند که صادرات را با چالش مواجه کرده اند. وی با اشاره به وجود تورم در کشور می گوید: ایران از سال 1357 در تحریم است، اما معضل اصلی صادرکنندگان در این برهه از زمان، تحریم های پولی، مالی و بانکی است که به شدت مشکل ساز است.

جعفری با تأکید بر اینکه سهم استان آذربایجان شرقی از دریافت تسهیلات، سهم قابل توجهی نیست، ادامه می دهد: 96 درصد فعالان اقتصادی آذربایجان شرقی را بخش خصوصی تشکیل می دهند و اگر بانک ها در زمینه تأمین سرمایه در گردش و سرمایه ثابت طرح های توسعه ای، بخش خصوصی را همراهی نکنند، این بخش با مشکلات زیادی روبرو خواهد شد.

چالش های فرسودگی ناوگان حمل و نقل و ضعف زیرساخت های ریلی در استان

احمد فتاح زاده، رئیس کمیسیون حمل و نقل، گمرک و لجستیک اتاق بازرگانی تبریز، به بیان چالش های اصلی فعالان اقتصادی در استان پرداخته و اظهار می کند: یکی از مشکلات اصلی، فرسودگی ناوگان حمل و نقل است.

فتاح زاده با انتقاد از عدم دسترسی به قطعات باکیفیت برای خودروهای سنگین می افزاید: با توجه به طولانی بودن زمان رانندگی و ناهموار بودن برخی مسیرها، کیفیت قطعات خودرو اهمیت بالایی دارد. نایاب بودن قطعات باکیفیت، مشکلی اساسی برای ناوگان حمل و نقل کشوری است و ما مجبور به استفاده از قطعات بی کیفیت چینی یا هندی می شویم.

وی با اشاره به ضعف زیرساخت های ریلی در کشور اظهار می کند: ضعف و نبود زیرساخت های مناسب حمل و نقل در کشور موجب افزایش هزینه ها شده است. اگر مسیرهای ریلی برای نقاط مختلف کشور در دسترس باشند، کارفرمایان مجبور به حمل کالای خود با کامیون نمی شوند و با توجه به اینکه هزینه حمل و نقل ریلی بسیار به صرفه تر از حمل و نقل جاده ای است، شاهد کاهش قیمت تمام شده محصول خواهیم بود.

چالش ها و راهکارهای پیش روی صنعت و تولید ایران

یونس اکبرپور پایدار، رئیس کمیسیون صنایع، انرژی و احداث اتاق تبریز معتقد است: با توجه به شرایط اقتصادی و اجتماعی کشور، صنعت و تولید ایران در سال 1403 با چالش های متعددی روبرو خواهد بود. از جمله این چالش ها می توان به بی ثباتی سیاست ها و قوانین، نوسانات قیمت مواد اولیه و محصولات، نرخ ارز و نوسانات آن، کمبود منابع انرژی و آب، ضعف در رقابت بین المللی و پابرجا ماندن تحریم های اقتصادی و فرسودگی ماشین آلات و تجهیزات صنعتی اشاره کرد. به گفته وی، کمبود منابع انرژی و آب باعث کاهش کیفیت و کمیت تولید و افزایش هزینه ها می شود. دولت باید با ایجاد زیرساخت های لازم، توزیع منابع را به صورت عادلانه انجام دهد و از هدررفت منابع جلوگیری کند. همچنین، تولیدکنندگان باید از فناوری های کاهش مصرف آب و انرژی استفاده کنند. پایدار، توسعه فناوری و فرهنگ سازی در واحدهای آموزشی و صنعتی را بسیار مهم دانسته و بر لزوم همکاری میان دانشجویان و واحدهای صنعتی تأکید دارد.

تأثیر درآمدهای نفتی بر اقتصاد ایران: چالش ها و راهکارها

سید باقر شریف زاده، رئیس شورای راهبردی مرکز پژوهش اتاق تبریز، با اشاره به اهمیت تأثیر درآمدهای نفتی بر اقتصاد ایران و چالش های مربوط به آن بر این باور است که اقتصاد ایران به دلیل وابستگی شدید به درآمدهای نفتی به شدت تحت تأثیر تغییرات قیمت نفت قرار دارد. این وابستگی، نقش مهمی در رشد و توسعه اقتصادی و همچنین تضعیف اقتصاد ایفا می کند.

شریف زاده یکی از چالش های اصلی را تورم ناشی از افزایش نقدینگی دانسته و می افزاید: تبدیل درآمدهای ارزی نفت به پایه پولی موجب افزایش نقدینگی و در نهایت ایجاد تورم می شود. این امر سیاست های پولی و مالی را ناکارآمد می کند، به ویژه زمانی که نرخ ارز ثابت نگه داشته می شود. تجربه نشان داده که در زمان های افزایش درآمدهای نفتی، با تزریق ارز به بازار، تورم تا حدی کنترل شده اما نهایتاً منجر به رکود و بروز بیماری هلندی شده است.

وی بر لزوم بازنگری در سیاست های پولی و مالی و تعیین نرخ ارز بهینه برای استفاده بهینه از درآمدهای نفتی و شکوفایی اقتصاد ایران تأکید کرده و می افزاید: درآمدهای نفتی به خودی خود علت تورم و رکود نیستند، بلکه مدیریت نادرست و سیاست های غیرعقلانی باعث ایجاد مشکلات اقتصادی می شوند.

فقدان نگرش واحد در بخش کشاورزی

بشیر جعفری، رئیس کمیسیون کشاورزی، آب و محیط زیست اتاق تبریز، به بررسی چالش های پیش روی بخش کشاورزی در استان پرداخته و تأکید می کند: فقدان نگرش واحد و متمرکز در این بخش، بزرگترین چالش حال حاضر و آینده است.

وی با اشاره به خشکسالی های پی درپی و کاهش بارندگی ها می گوید: گسترش سطح کشت در بخش کشاورزی طی سال های گذشته به قطع حق آبه دریاچه ارومیه منجر شده و همچنان بزرگترین تهدید طی سال آینده و سال های آینده خواهد بود.

جعفری با تأکید بر لزوم ایجاد سازوکار مدیریت یکپارچه می گوید: مهمترین چالش یا ابرچالش استان، فقدان مدیریت یکپارچه و به هم پیوسته در حوزه آب، کشاورزی و محیط

زیست است که در گذشته باعث بسیاری از مشکلات و چالش‌ها در کشور و استان شده و تا زمانی که چنین سازوکاری ایجاد نشود، اثرات آن باقی خواهد ماند و بر عمق و گستره چالش‌ها افزوده خواهد شد.

امنیت شغلی همراه با امنیت سرمایه‌گذاری، دو مؤلفه اصلی توسعه بخش خصوصی

مهدی امینی، عضو هیئت‌نمایندگان اتاق تبریز و رئیس خانه صمت استان معتقد است: امنیت شغلی همراه با امنیت سرمایه‌گذاری دو مؤلفه‌ای هستند که در کنار هم توانایی برطرف چالش‌های نیروی کار و کارفرما دارند. اگر کارگر آرامش نداشته باشد و دغدغه‌ی معیشتی داشته باشد، درست نمی‌تواند کار خود را انجام دهد. تولیدکننده و صنعتگر نیز اگر هر روز با مشکل نیروی انسانی و مالیات و ... مواجه باشد، سعی می‌کند سرمایه‌ی خود را در جایی دیگر هزینه کند. وی با انتقاد از قانون‌های موجود در حوزه بیمه بیکاری می‌گوید: متأسفانه به دلیل قوانین و بخشنامه‌های موجود، شرایط طوری رقم خورده که با یک پارادوکس مواجه هستیم. از سویی کمبود نیروی کار داریم و از سویی دیگر بیکار هم داریم. رئیس کمیسیون بانک، مالیات، کار و تأمین اجتماعی اتاق تبریز تصریح می‌کند: فعالان اقتصادی در حال حاضر با چالش‌های متعددی در حوزه مالیات، تأمین اجتماعی، تأمین مالی و بانک مواجه هستند و باید برای این مشکلات چاره‌اندیشی شود.

لزوم حل مشکلات نقل و انتقال پول و صادرات

سیدیوسف حسینی، رئیس کمیسیون صادرات و مدیریت واردات اتاق بازرگانی تبریز، در خصوص مشکلات مرتبط با نقل و انتقال پول و مسائل بانکی ناشی از تحریم‌ها بر لزوم تلاش و هماهنگی سفارتخانه‌ها جهت ایجاد شرایط برای تهاثر کالاهای صادراتی ایران تأکید می‌کند. وی همچنین به مشکلات مربوط به اصل قانون رفع تعهدات ارزی اشاره کرده و خواستار لغو این قانون می‌شود. حسینی در ادامه با اشاره به چند نرخ بودن ارز می‌افزاید: تک‌نرخ و واقعی کردن قیمت ارز و تعیین یک محل مشخص برای خرید و فروش ارز، مانند بانک، به عنوان راه‌حلی مؤثر برای این مشکل مطرح است. حسینی به مشکلات مرتبط با تغییرات متعدد در بخشنامه‌ها و مقررات صادراتی و صدور بخشنامه‌های خلق‌الساعه را از دیگر چالش‌های اساسی فعالان اقتصادی در حوزه صادرات عنوان می‌کند.

نرخ تسعیر ارز مهمترین چالش فعلی کشور

احد عظیم زاده، رئیس کمیسیون فرش، صنایع دستی و گردشگری اتاق تبریز، با اشاره به چالش‌های اقتصادی پیش روی ایران، مهمترین چالش فعلی را نرخ تسعیر ارز عنوان و اذعان می‌کند: این مورد می‌تواند تأثیر بسزایی در صادرات و واردات کشور داشته باشد. عظیم زاده با اشاره به سیاست‌های مالیاتی جدید در بودجه سال 1403 می‌گوید: چالش بعدی مربوط به نحوه اخذ مالیات بر درآمد و ارزش افزوده است. این تغییرات می‌تواند بحران‌هایی را برای فعالان اقتصادی به وجود آورد. وی با تأکید بر مشکلات مربوط به نقل و انتقال ارز برای خرید کالاهای وارداتی و دریافت ارز برای کالاهای صادراتی می‌افزاید: با توجه به تحریم‌های ظالمانه و محدودیت‌های جدید به وجود آمده در کشورهای همسایه، این مسئله از بحران‌های سال آتی خواهد بود. همچنین نحوه همکاری تجاری با کشورهای همسایه، به خصوص روسیه، عراق و افغانستان که از عمده‌واردکنندگان کالا از ایران هستند، در هاله‌ای از ابهام است.

سیاست‌های ناکارآمد و عدم شفافیت اقتصادی، عامل رکود و تورم در کشور

نوید امجد، رئیس کمیسیون کارآفرینی، اقتصاد دانش‌بنیان و بهبود محیط کسب و کار اتاق تبریز، در تحلیل خود از وضعیت اقتصادی کشور به مشکلات ساختاری و مدیریتی اشاره کرده و می‌افزاید: به جهت تنش و عدم قطعیت‌های موجود در حوزه‌های مختلف، ترکیبی از تورم، رکود و رکود تورمی در اقتصاد کشور مشاهده می‌شود. آمار و ارقام دو دهه گذشته نشان می‌دهد که رکود، رشد اقتصادی منفی، سردرگمی بخش خصوصی در سیاست‌های ناکارآمد مالیاتی و گمرکی، رانت‌های دولتی و عدم شفافیت باعث شده اند تا عمده سهم اقتصاد ایران به دولت یا شرکت‌های بزرگ با مالکیت و تصدی بخش دولتی، خصولتی یا وابسته به نهادهای عمومی تعلق بگیرد، نه به بخش خصوصی واقعی. امجد به سه محور مهم و کلیدی در زمینه مهار تورم اشاره کرده و ادامه می‌دهد: نخستین گام، اهتمام دولت و مجلس بر کنترل هزینه‌ها و افزایش بیش از پیش انضباط مالی دولت جهت کاهش و پرهیز از کسری بودجه است. گام دوم، کنترل حجم نقدینگی متناسب با رشد اقتصادی و در گام سوم به عنوان یک استراتژی جامع جهت تثبیت، به کارگیری دستگاه دیپلماسی کشور در راستای منافع اقتصادی و افزایش حداکثری economic connectivity که متضمن رشد اقتصادی و امنیت پایدار کشور باشد.

گزارش: سازش‌های